

Utredning om modellen för stöd av övergången från grundläggande utbildning till andra stadiet för elever som får intensifierat, särskilt eller krävande särskilt stöd

Stödet för lärande och skolgång ändras 1.8.2025

Regeringen har reviderat lagstiftningen om stöd för lärande och specialundervisning inom förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen. Ändringarna träder i kraft 1.8.2025. Inom yrkesutbildningen förnyas stödet för lärande 1.8.2026. Grunderna för utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv (Telma) förnyas 1.8.2027. Termen krävande särskilt stöd används inom den grundläggande utbildningen i regel om undervisning för elever med funktionsnedsättning. På andra stadiet används termen endast i specialyrkesläroanstalter.

I och med reformen slopas modellen med trestegsstöd inom den grundläggande utbildningen. I fortsättningen baserar sig elevens stöd på konkreta pedagogiska lösningar och stödformer enligt gruppens och elevens behov. Esbo stads modell för stöd, som presenterades för fullmäktige 26.2.2024, följs i Esbo fram till 31.7.2025.

Från 1.8.2025 ges stöd för lärande främst som gruppstöd. Om stödet inte räcker till, har eleven rätt att utan dröjsmål få elevspecifika stödåtgärder. Ett förvaltningsbeslut om stöd fattas i fortsättningen för elever inom den grundläggande utbildningen som får elevspecifikt stöd, såsom undervisning av en speciallärare i smågrupp, tolknings- och biträdestjänster samt hjälpmedel. Beslutet fattas också om begränsning av lärokursen, framskridande enligt målhelhet och undervisning som ordnas enligt verksamhetsområde. Dessutom ska ett förvaltningsbeslut fattas om särskilda undervisningsarrangemang.

Esbo stads handledningsplan för övergången mellan den grundläggande utbildningen och andra stadiet

Handledning i övergångsskedet

Handledning i övergångsskedet är en långvarig process som pågår genom årskurserna 7–9. Inom Esbo stad styrs verksamheten av stadens gemensamma handledningsplan, som består av en modell för handledning av hög kvalitet på kommunnivå och en handledningsplan för varje läroanstalt. I modellen för handledning av hög kvalitet definieras och beskrivs skolornas olika aktörers roller samt olika sätt att handleda eleven. Du kan läsa mer om modellen på [Esbo stads webbplats](#) (på finska).

I årskurs 7–9 består elevhandledningen av handledning i klassform, personlig handledning, smågruppshandledning och praktisk arbetslivsorientering (PRAO). I handledningen ingår också olika slags besökare i skolan samt besök vid läroanstalter och företag. Målet är att varje elev ska ha en fortsatt studieplats efter den grundläggande utbildningen.

Intensifierad personlig elevhandledning

Elever som behöver stöd för att söka till fortsatta studier har rätt att få intensifierad personlig elevhandledning i årskurs 8 och 9. Behovet av stöd bedöms individuellt. Tyngdpunkten i handledningen ligger på att utveckla elevens färdigheter för fortsatta studier samt på att hänvisa eleven till lämpliga fortsatta studier. En individuell plan för fortsatta studier utarbetas för eleven. Från 1.8.2025 kommer elevhandledning i undervisning som ordnas enligt verksamhetsområde att vid behov inkludera intensifierad personlig elevhandledning för årskurserna 8–9 samt praktisk arbetslivsorientering för årskurserna 7–9. Ett nära samarbete med klassföreståndare/specialklasslärare och speciallärare är en av hörnstenarna i den intensifierade elevhandledningen. Andra samarbetsparter kan vara bland annat skolkuratorer, skolpsykologer, skolhälsovårdare, S2-lärare, skolgångshandledare, kulturhandledare, gemenskapshandledare, ungdomsarbetare, skolhandledare, representanter för personalen vid en läroanstalt på andra stadiet, tränare inom hobbyverksamhet eller personal från social- och hälsovården.

Handledning i övergångsskedet

I övergångsskedet mellan den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet är syftet med handledningen att stöda elevens karriärplanering och val av fortsatt studieplats på basis av hens styrkor. Målet är en smidig övergång och tillräckliga färdigheter för att inleda de fortsatta studierna. Samarbetet mellan den grundläggande utbildningen samt undervisnings- och handledningspersonalen på andra stadiet och med vårdnadshavarna är viktigt. Vid behov genomförs också multiprofessionellt samarbete. Elevhandledaren följer hur de som avlagt den grundläggande utbildningen antas till fortsatta studier, handleder i den gemensamma ansökan dem som blivit utan studieplats i enlighet med läropliktslagstiftningen och meddelar ansvariga handledare för läropliktiga i boendekommunen om elever som inte har fått en studieplats. Rektorn svarar för att överföra sådana uppgifter som enligt läropliktslagen är nödvändiga med tanke på ordnandet av undervisningen till elevens fortsatta studieplats. Övergångsskedet baserar sig enligt läropliktslagen på assisterad övergång, där någon alltid ansvarar för den ungas handledning och stöd.

Stöd i hemmet

Enligt läropliktslagen är vårdnadshavaren ansvarig för att se till att den läropliktige fullgör läroplikten. Hemmets stöd och handledning av eleven är viktigt. Rollen accentueras särskilt i familjer med barn med svår funktionsnedsättning. Vårdnadshavarna deltar i stödet och handledningen av eleven särskilt under den intensifierade personliga elevhandledningen. Målen och verksamhetssätten avtalas tillsammans. Vårdnadshavarna kan till exempel delta i besök på läroanstalter tillsammans med sin tonåring eller hjälpa hen att få en praoplats, och på så sätt stöda sitt barn. På [webbsidan om gemensam ansökan i Esbo](#) finns en beskrivning av processen, från ansökan till inledandet av studierna.

Lagstadgad överföring av information och påbörjande av studier vid en ny läroanstalt

Efter att den grundläggande utbildningen har avslutats ansvarar anordnaren av den grundläggande utbildningen för handledning, stöd och övervakning av att den unga fullgör sin läroplikt tills hen inleder fortsatta studier. Inledandet av studier innebär att studierna konkret inleds, inte till exempel att hen ansöker om studieplats eller får en studieplats. I praktiken inleder de unga oftast sina studier i början av höstterminen. Då överförs ansvaret för den studerandes handledning, stöd och tillsyn till utbildningsanordnaren på andra stadiet.

Anordnaren av grundläggande utbildning kan skicka ett gällande förvaltningsbeslut om stöd för lärande till anordnaren av yrkesutbildning och gymnasieutbildning när den grundläggande utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning avslutas, men först när den studerande har inlett studierna vid en läroanstalt. Hittills har elever med särskilt stöd som går ut grundskolan i Esbo fått en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas (IP) utskriven i två exemplar, och dessa har getts till eleven tillsammans med avgångsbetyget. Eleverna och deras vårdnadshavare har instruerats att lämna in det ena exemplaret till den läroanstalt där eleven inleder sina studier. Målet med den enhetliga praxisen är att den nya utbildningsanordnaren ska ha tillgång till de uppgifter som är nödvändiga för ordnandet av den studerandes undervisning direkt när hen inleder sina studier. Anvisningen uppdateras när Utbildningsstyrelsen har gett nya anvisningar och utarbetat en riksomfattande dokumentmall för stöd för lärande. Dessutom är den läroanstalt där den unga inleder sina studier skyldig att utreda elevens behov av stöd för lärande. Den nya läroanstalten kan också be läroanstalten där eleven avlagt den grundläggande utbildningen om uppgifter som är nödvändiga för ordnandet av undervisningen.

I Esbo finns det över 80 grundskolor och cirka 3 700 unga får avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen varje år. De inleder sina studier på andra stadiet vid nästan 200 olika läroanstalter. Esbo stad har oberoende av studerandegrupp ingen separat personalresurs för att fysiskt följa med de studerande i början av studierna i den nya läroanstalten och samtidigt påbörja det nya läsåret i grundskolan.

Genom att följa gällande lagstiftning och den högklassiga handledning som beskrivs i Esbo stads plan kan vi lyckas med övergången.